

SKOLFS 2023:134

Utkom från trycket
den 12 december 2023

**Föreskrifter
om ändring i Skolverkets föreskrifter (SKOLFS
2011:22) om kursplan för samiska;**

beslutade den 29 november 2023.

Med stöd av 3 § förordningen (SKOLFS 2010:251) om läroplan för same-skolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet i vissa fall föreskriver Skolverket att bilagan till Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2011:22) om kursplan för samiska ska ha följande lydelse.

Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 juli 2024.

På Skolverkets vägnar

PETER FREDRIKSSON

Nermina Wikström

Samiska

Språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar och förstår hur andra känner och tänker. Att ha ett rikt och varierat språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsskådningar, generationer och språk möts.

Samerna är ett urfolk och samiska är officiellt språk i Sverige, Norge och Finland. Samiska är en viktig kulturbärare som uttrycker gemensamma erfarenheter, värden och kunskaper och förenar samerna tvärs över gränserna i Sápmi/Sábme/Sámieniidname/Saepmie. Kunskaper i samiska och kunskaper om den samiska kulturen stärker den egna identiteten och möjliggör deltagande i både det samiska och det svenska samhället.

Syfte

Undervisningen i ämnet samiska ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper i och om samiska samt kunskaper om den samiska kulturen. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla sitt tal- och skriftspråk, sin flerspråkighet, sin förståelse av omvärlden och sin identitet.

Undervisningen ska stimulera elevernas intresse för att samtala, läsa och skriva på samiska. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att läsa, analysera och resonera om skönlitterära verk i olika genrer. Vidare ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om skönlitteratur samt om bilder, filmer och musik med anknytning till samiska traditioner och uttrycksformer. Undervisningen ska även bidra till att eleverna får möta och bekanta sig med nord-, lule-, pite-, ume- och sydsamiska i talad form.

Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att utveckla en språklig säkerhet i tal och skrift samt tilltro till sin förmåga att uttrycka sig i olika sammanhang och för skilda syften. Det innebär att eleverna genom undervisningen ska ges möjlighet att utveckla kunskaper i att formulera egna åsikter och tankar i tal och skrift, liksom en medvetenhet om hur språkbruket varierar beroende på sociala sammanhang och medier. Eleverna ska också ges möjligheter att utveckla kunskaper för att kunna göra jämförelser mellan samiska och andra språk.

Genom undervisningen i ämnet ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om samiska, dess normer, uppbyggnad, historia och utveckling. Undervisningen ska också bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om samisk historia, samiska näringar och traditioner samt om samiska samhällsstrukturer. Därigenom får eleverna förutsättningar att utveckla sin kulturella identitet.

Undervisningen i ämnet samiska ska ge eleverna förutsättningar att utveckla

- förmåga att formulera sig och kommunicera i tal och skrift, urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer,

¹ Senaste lydelse SKOLFS 2020:186.

- förmåga att anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang,
- förmåga att läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften, och
- kunskaper om sociala, historiska och kulturella företeelser i det samiska samhället.

Centralt innehåll

I årskurs 1–3, inom ramen för samiska som förstaspråk

Läsa och skriva

- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier samt för att anpassa läsningen efter textens form och innehåll.
- Strategier för skrivande av olika typer av texter om ämnen som är välbekanta för eleven.
- Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar.
- Stavningsregler för vanligt förekommande ord i elevnära texter.
- Samiska alfabetet och sambandet mellan ljud och bokstav.

Tala, lyssna och samtala

- Samtal om vardagliga företeelser och händelser.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande med anpassning till olika mottagare. Bilder, digitala medier och verktyg samt andra hjälpmedel som kan stödja presentationen.
- Muntlig berättarkonst.

Texter

- Berättande texter och poetiska texter för barn i form av bilderböcker, kapitelböcker, sagor och sägner.
- Berättande texter och poetiska texter för barn från olika tider i form av rim, ramsor, ordspråk och jojk.
- Faktatexter för barn.
- Texter med anknytning till samiska traditioner, företeelser och kulturella uttrycksformer.
- Hur texternas innehåll kan organiseras.

Språkbruk

- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
- Ord och begrepp som är specifika för samiska miljöer.
- Likheter och skillnader mellan talad och skriven samiska.

Samisk kultur

- Samers olika levnadssätt i dag med utgångspunkt i historia och kulturarv. Samiskt förhållningssätt till naturen, årstidernas växling och traditionellt nyttjande av mark och vatten.

- Samiskt kulturarv i olika former, till exempel lekar, musik, slöjd och andra estetiska uttryck.
- Miljöer där elevens egen varietet talas.

I årskurs 4–6, inom ramen för samiska som förstaspråk

Läsa och skriva

- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier samt för att urskilja texters budskap, både det direkt uttalade och sådant som är indirekt uttryckt.
- Strategier för skrivande av berättande texter och faktatexter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag.
- Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar.
- Samiskans struktur med meningsbyggnad, stavningsregler, böjningsmönster och ordklasser.
- Ordböcker och andra hjälpmedel för stavning och ordförståelse.

Tala, lyssna och samtala

- Samtal om egna och andras upplevelser samt om vardagliga företeelser och händelser.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande med anpassning till olika mottagare. Stödord, bilder, digitala medier och verktyg samt andra hjälpmedel för att planera och genomföra en muntlig presentation.
- Muntlig berättarkonst.

Texter

- Berättande texter och poetiska texter för barn och unga i form av skönlitteratur, sagor och sägner.
- Berättande texter och poetiska texter som belyser samers villkor, traditioner och samiska kulturella uttrycksformer.
- Faktatexter för barn och unga.
- Instruerande texter, till exempel spelinstruktioner och arbetsbeskrivningar.
- Hur texternas innehåll organiseras.

Språkbruk

- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning.
- Ord och begrepp som är specifika för samiska miljöer.
- Likheter och skillnader mellan talad och skriven samiska.

Samisk kultur

- Samers olika levnadssätt i dag med utgångspunkt i historia och kulturarv. Samiskt förhållningssätt till naturen, årstidernas växling och traditionellt nyttjande av mark och vatten.

- Samiskt kulturarv i olika former, till exempel musik, slöjd och koltar från området där elevernas varieteter talas. **SKOLFS 2023:134**
- Nord-, lule-, pite-, ume- och sydsamiska språkområden i Sápmi/Sábme/Sámieniidname/Saepmie.

I årskurs 7–9, inom ramen för samiska som förstaspråk

Läsa och skriva

- Lässtrategier för att förstå, tolka och analysera olika typer av texter från olika medier. Att urskilja texters syfte, avsändare och sammanhang. Att urskilja innehåll som kan vara explicit eller implicit uttryckt i texten.
- Strategier för skrivande av olika typer av texter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar.
- Samiskans struktur med ordbildning, böjningsmönster, ordklasser och satsdelar.
- Hjälpmedel för informationssökning och ordförståelse.

Tala, lyssna och samtala

- Samtal och diskussioner om ämnen som är välbekanta för eleven samt om tankar, känslor, åsikter och aktuella händelser.
- Olika former för muntligt återberättande, beskrivande och reflekterande.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande med anpassning av språk, innehåll och disposition efter syfte och mottagare.
- Muntlig berättarkonst.
- Talad nord-, lule-, pite-, ume- och sydsamiska.

Texter

- Skönlitteratur för ungdomar. Texter som belyser människors villkor och identitets- och livsfrågor.
- Språkliga drag, ord och begrepp i skönlitteratur för ungdomar.
- Berättande texter och poetiska texter med anknytning till samiska traditioner och företeelser.
- Beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande texter, till exempel tidningsartiklar och arbetsbeskrivningar. Texternas syfte, innehåll och typiska språkliga drag.

Språkbruk

- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning. Bildspråk och idiomatiska uttryck.
- Ord och begrepp för samiska traditioner, näringar och samhällsstrukturer samt samiskt kulturarv.
- Skillnader i språkanvändning beroende på syfte, mottagare och sammanhang. Språkets betydelse för att utöva inflytande.
- Likheter och skillnader mellan talad och skriven samiska.

- Samers olika levnadssätt i dag med utgångspunkt i historia och kulturarv. Historiska levnadssätt och levnadssätt i dag.
- Traditionella näringar och samiska institutioner och organisationer. Sametinget, dess verksamhet och funktion.
- Några samiska författare och deras verk.
- Traditionell och modern jojk och annan samisk musik.
- Samiskans utveckling och framtid.
- Några aktuella samiska samhällsfrågor, även i jämförelse med motsvarande företeelser hos något annat urfolk.

I årskurs 1–3, inom ramen för samiska som andraspråk

Läsa och skriva

- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier.
- Strategier för skrivande av olika slags enkla texter med bildstöd.
- Stavningsregler för vanligt förekommande ord i elevnära texter.
- Samiska alfabetet och sambandet mellan ljud och bokstav.

Tala, lyssna och samtala

- Samtal om ämnesområden som är välbekanta för eleven, till exempel intressen, personer och platser.
- Frågor och svar, hälsningsfraser och presentationer av sig själv.
- Uttal, stavelser och satsmelodi.
- Muntlig berättarkonst.

Texter

- Berättande texter och poetiska texter för barn i form av bilderböcker, kapitelböcker, sagor och sägner.
- Berättande texter och poetiska texter för barn från olika tider i form av rim, ramsor, ordspråk och jojk.
- Faktatexter för barn.
- Texter med anknytning till samiska traditioner, företeelser och kulturella uttrycksformer.

Språkbruk

- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
- Ord och begrepp som är specifika för samiska miljöer.

Samisk kultur

- Samers olika levnadssätt i dag med utgångspunkt i historia och kulturarv. Samiskt förhållningssätt till naturen, årstidernas växling och traditionellt nyttjande av mark och vatten.
- Samiskt kulturarv i olika former, till exempel lekar, musik, slöjd och andra estetiska uttryck.

I årskurs 4–6, inom ramen för samiska som andraspråk

Läsa och skriva

- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier samt för att anpassa läsningen efter textens form och innehåll.
- Strategier för skrivande av berättande texter och faktatexter.
- Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar.
- Samiskans struktur med meningsbyggnad, stavningsregler, böjningsmönster och ordklasser.
- Ordböcker och andra hjälpmedel för stavning och ordförståelse.

Tala, lyssna och samtala

- Samtal om ämnen som är välbekanta för eleven, till exempel vardagliga situationer, händelser och aktiviteter.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande med anpassning till olika mottagare. Stödord, bilder, digitala medier och verktyg samt andra hjälpmedel för att planera och genomföra en muntlig presentation.
- Uttal, stavelser och satsmelodi.
- Muntlig berättarkonst.

Texter

- Berättande texter och poetiska texter för barn och unga i form av skönlitteratur, sagor och sägner.
- Berättande texter och poetiska texter som belyser samers villkor, traditioner och samiska kulturella uttrycksformer.
- Faktatexter för barn och unga.
- Instruerande texter, till exempel spelinstruktioner och arbetsbeskrivningar.

Språkbruk

- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning.
- Ord och begrepp som är specifika för samiska miljöer.

Samisk kultur

- Samers olika levnadssätt i dag med utgångspunkt i historia och kulturarv. Samiskt förhållningssätt till naturen, årstidernas växling och traditionellt nyttjande av mark och vatten.
- Samiskt kulturarv i olika former, till exempel musik, slöjd och koltar från området där elevernas språkvarieteter talas.
- Nord-, lule-, pite-, ume- och sydsamiska språkområden i Sápmi/Sábme/Sámieniädname/Saepmie.

Läsa och skriva

- Lässtrategier för att förstå och tolka olika typer av texter från olika medier. Att urskilja texters syfte, avsändare och sammanhang. Att urskilja innehåll som kan vara explicit eller implicit uttryckt i texten.
- Strategier för skrivande av olika typer av texter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar.
- Samiskans struktur med ordbildning, böjningsmönster, ordklasser och satsdelar.
- Hjälpmedel för informationssökning och ordförståelse.

Tala, lyssna och samtala

- Samtal och diskussioner om ämnen som är välbekanta för eleven samt om tankar, känslor, åsikter och aktuella händelser.
- Olika former för muntligt återberättande, beskrivande och reflekterande.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande med anpassning av språk, innehåll och disposition efter syfte och mottagare.
- Muntlig berättarkonst.
- Talad nord-, lule-, pite-, ume- och sydsamiska.

Texter

- Skönlitteratur för ungdomar. Texter som belyser människors villkor och identitets- och livsfrågor.
- Språkliga drag, ord och begrepp i skönlitteratur för ungdomar.
- Berättande texter och poetiska texter med anknytning till samiska traditioner och företeelser.
- Beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande texter, till exempel tidningsartiklar och arbetsbeskrivningar. Texternas syfte, innehåll och typiska språkliga drag.

Språkbruk

- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning.
- Ord och begrepp som är specifika för samiska miljöer.
- Likheter och skillnader mellan talad och skriven samiska.

Samisk kultur

- Samers olika levnadssätt i dag med utgångspunkt i historia och kulturarv. Historiska levnadssätt och levnadssätt i dag.
- Traditionella näringar och samiska institutioner och organisationer. Sametinget, dess verksamhet och funktion.
- Några samiska författare och deras verk.
- Traditionell och modern jojk och annan samisk musik.
- Samiskans utveckling och framtid.

- Några aktuella samiska samhällsfrågor, även i jämförelse med motsvarande företeelser hos något annat urfolk.
- SKOLFS 2023:134**

I årskurs 1–3, inom ramen för samiska som andraspråk, nybörjare

Läsa och skriva

- Lässtrategier för att förstå och tolka ord och fraser i enkla texter.
- Strategier för skrivande av enkla presentationer, beskrivningar och meddelanden.
- Samiska alfabetet och sambandet mellan ljud och bokstav.

Tala, lyssna och samtala

- Samtal om ämnesområden som är välbekanta för eleven, till exempel intressen, personer och platser.
- Strategier för att uppfatta betydelsebärande ord och dra slutsatser om innehållet i talad samiska, till exempel med hjälp av förförståelse.
- Språkliga företeelser, däribland uttal och intonation i det språk eleverna möter.

Texter

- Berättande texter och poetiska texter för barn i form av bilderböcker, sagor och sånger.
- Enkla instruerande och beskrivande texter.
- Enkla texter med anknytning till samiska traditioner och kulturella uttrycksformer.

Språkbruk

- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
- Ord och begrepp med anknytning till samisk kultur.

Samisk kultur

- Samers liv i dag med utgångspunkt i historia och kulturarv, till exempel traditioner och högtider.
- Samiskt kulturarv i olika former, till exempel lekar, musik, slöjd och andra estetiska uttryck.
- Miljöer där elevens egen varietet talas.

I årskurs 4–6, inom ramen för samiska som andraspråk, nybörjare

Läsa och skriva

- Lässtrategier för att förstå och tolka enkla texter från olika medier.
- Strategier för skrivande av enkla berättande texter, beskrivningar och instruktioner.
- Språkliga företeelser, däribland stavningsregler och grammatiska strukturer, i det språk eleverna möter.

- Olika sätt att orientera sig i anvisade skriftliga källor av olika slag för att hitta enkel information och använda den i egen produktion och interaktion.

Tala, lyssna och samtala

- Samtal om ämnesområden som är välbekanta för eleven, till exempel vardagliga situationer, händelser och aktiviteter.
- Strategier för att uppfatta betydelsebärande ord och sammanhang i talad samiska, till exempel med hjälp av förförståelse.
- Strategier för att lösa språkliga problem i samtal, till exempel gester, frågor och omformuleringar.
- Olika sätt att orientera sig i anvisade muntliga källor av olika slag för att hitta enkel information och använda den i egen produktion och interaktion.
- Muntlig berättarkonst.

Texter

- Berättande texter och poetiska texter för barn och unga i form av bilderböcker, sagor och sånger.
- Enkla instruerande och beskrivande texter.
- Enkla texter med anknytning till samiska traditioner och kulturella uttrycksformer.

Språkbruk

- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
- Ord och begrepp med anknytning till samisk kultur.
- Hur ord och fasta språkliga uttryck, till exempel artighetsfraser och tilltalsord, används i texter och talat språk i olika situationer.

Samisk kultur

- Samers olika levnadssätt i dag med utgångspunkt i historia och kulturarv, till exempel traditioner och högtider. Samiskt förhållningssätt till naturen, årstidernas växling och traditionellt nyttjande av mark och vatten.
- Samiskt kulturarv i olika former, till exempel musik, slöjd och koltar från området där elevernas språkvarieteter talas.
- Nord-, lule-, pite-, ume- och sydsamiska språkområden i Sápmi/Sábme/Sámienjádná/Saepmie.

I årskurs 7–9, inom ramen för samiska som andraspråk, nybörjare

Läsa och skriva

- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier.
- Berättelser och beskrivningar i form av sammanhängande text.
- Språkliga företeelser, däribland stavning, grammatiska strukturer och fasta språkliga uttryck, i det språk eleverna möter.

- Sökning av enkel information i ett avgränsat urval av skriftliga källor av olika slag för användning i egen produktion och interaktion.

Tala, lyssna och samtala

- Samtal och diskussioner om ämnesområden som är välbekanta för eleven, till exempel olika slags händelseförlopp samt egna och andras erfarenheter.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande med anpassning till olika mottagare.
- Strategier för att uppfatta betydelsebärande ord och sammanhang i talad samiska, till exempel med hjälp av förståelse.
- Strategier för att delta i och bidra till samtal, till exempel frågor samt bekräftande fraser och uttryck.
- Sökning av enkel information i ett avgränsat urval av muntliga källor av olika slag för användning i egen produktion och interaktion.
- Muntlig berättarkonst.
- Talad nord-, lule-, pite- och sydsamiska.

Texter

- Berättande texter och poetiska texter för ungdomar.
- Instruerande och beskrivande texter. Texternas syfte, innehåll och några av deras typiska språkliga drag.
- Texter som belyser människors villkor och identitets- och livsfrågor. Texter med anknytning till samiska traditioner och kulturella uttrycksformer.

Språkbruk

- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning.
- Ord och begrepp med anknytning till samisk kultur.
- Hur olika formuleringar används för att inleda och avsluta samtal samt olika typer av muntliga och skriftliga framställningar.
- Likheter och skillnader mellan talad och skriven samiska.

Samisk kultur

- Samers historiska levnadssätt och levnadssätt idag. Traditionella näringar.
- Samiskans ursprung, utveckling och framtid i Sverige. Sametinget, samiska institutioner och andra organisationer.
- Några samiska författare och vilka verk de är kända för.
- Traditionell och modern jojk och annan samisk musik.
- Några aktuella samiska samhällsfrågor.

